

Betjik ketitik ala ketara.

Toemrapping dongèng paribasan inginggil poenika temtoe saged nemahi sajektos, inggih poenika lelampahan saé poenapadéné lelampahan awon, sanadyan dipoen oempetaken saklangkoeng rempit, satemah mesti inggih ladjeng saged kasoemerepan ing tijang. Ing woesana ingkang lampah saé inggih badé angsal gandrajan, kosokwangsoelipoen ingkang lampah awon inggih boten badé linepataken saking bendoening Pangéran. Para maos temtoenipoen boten badé kekilapan datang tjariosipoen R. Damarwoelan. Kadospoendi tjaranipoen Kjana Patih Loegendèr anggènipoen badé ngoempetaken datang kesaénanipoen R. Damarwoelan, kadoskados sampoen boten ngoetjiwani, éwasamanten dangoening dangoe inggih meksa kaoeningan déning Sang Retna Ratoe Ajoe. Kosokwangsoelipoen kados Kjana Patih Loegendèr inggih boten kirang anggènipoen badé ngedèng-edèngaken toewin mamèr-mamèraken datang kaoetamèning anakipoen kekalih, R. Lajang Séta toewin Lajang Koemitir, nanging dasaripoen inggih pantjèn awon, ing woesianipoen meksa saged kadjodèran.

Makaten menggahing wonten ing dongèng, inggih dongènga saking Amérika, Europa, Afrika, poenapadéné saking tanah Arab pisan, poenika liding dongèng mesti inggih: „Sapa sing betjik mesti ketitik, sapa sing ala mesti ketara.”

Nanging toemrap ing djaman ramé, djaman materialisme (kadoenjan), djaman oenggoel-oenggoelan, malah kénging koela wastani; djaman pamèran poenika, sadjakipoen sadaja-sadaja ladjeng santoen saréngat. Semoenipoen ing djaman ingkang makaten poenika, ingkang ragi dipoen tengenaken sanget déning sawenèhing tijang, djeboel malah temboeng: „étok-étok”. Menggah temboeng étok-étok poenika sami kalijan temboeng réwéréwa, tegesipoen boten sanjatanipoen, dados inggih nramoeng tiroe-tiroe kémawon. Kadosta oepaminipoen: étok-étok prijaji gedé, poenika njatanipoen inggih sanès prijaji loehoer, nanging sadaja solah tingkah, tandang tandoekipoen ingkang dipoen tiroe, dipoen émba prijantoen loehoer sajektos, dados oepaminipoen kémawon: lenggahipoen inggih wonten ing koersi ngadèpaken médja, dhaharipoen inggih roti mertéga lan kédjoe, sesipoen sroetoe, oendjoek-oendjoekanipoen kopi lan melk, malah manawi kaleres ngoendjoek wédang kok ladjeng badé dawoeh kalijan tijang, poenika inggih mawi dipoen lagokaken tjara prijantoen loehoer sajektos, kadosta makaten: „Sri-pit, hek-hem, Kromopawiro.” Lo, solah ingkang makaten waoe sadaja inggih nge-moengaken manawi wonten ing sangadjengipoen tijang kañah, déné manawi kaleres pijambakan, inggih ladjeng

njara lagéjanipoen pijambak. Inggih ingkang makaten poenika, ingkang koela wastani: étok-étok prijaji loehoer.

Wonten malih, inggih poenika: étok-étok betjik atiné. Poenapa tijang ingkang makaten poenika pantjèn sajektos saé manahipoen, koela boten saged matoer. Amoeng kémawon manawi wonten kasoésahan poenapa-poenapa,

R. Damarwoelan.

limrahipoen tijang ingkang „étok-étok betjik atiné” waoe, mesti ladjeng énggal-énggal soeka pitoeloengan, samanten poenika manawi anggènipoen soeka pitoeloengan waoe ajagipoen badé kasoemerepan ingakañah. Manawi wonten tijang ngempalaken derma kanggé poenapa kémawon, anggènipoen ngrogoh kantong wani lebet. asal namanipoen saged mentèrèng wonten ing serat kabar. Makaten sapiteroetipoen.

Dados anggènipoen „étok-étok prijaji loehoer” oetawi „étok-étok betjik atiné” poenika boten dipoen tindaken kanji lahir batos, ngemoengaken kanggé pamèran, oetawi anggañahi mélik, tjikbèn.enz.

Poenapa malih toemrap kasaénan oemoem, wonten ing djaman kadoenjan poenika, boten langka kémawon

ingkang sok ladjeng „étok-étok betjik atiné". Sanadyan sajah toewin kangélan, poenapadéné sok ngantos ké-tjalan arta katabah. patokanipoen asal saged kasoemerepan ing oemoem, inggih meksa dipoen lampahi.

Kosokwangsoelipoen inggih boten kirang kémawon tijang ingkang boten migoenakaken dateng temboeng

R. Ajoë Adipati Mr.-Cornelis.

„étok-étok" waoe, nanging sadaja ingkang dipoen tindak-aken sarana lahir batos, manah djoedjoer toewin soetji, kanti boten pisan-pisan anggadahi manah sanès-sanès-ipoen, kadjawi namoeng angèngeti dateng kamanoeng-sanipoen. Tijang ingkang temen-temen makaten poenika, koela sadaja wadjib sami angoermati toewin angloehoeraken, kanti boten mawang tijang toewin bangsa, amoeng ngèngetana dateng paribasan Walandi ingkang moengel makaten: „Eere wien eere toekomt" Teges-ipoen: ngadjènana sapa sing pantes diadjèni.

Amila inggih adamel ageng manah koela, déné doemoeginipoen sapriki tetijang siti taksih poeroen amèngeti dateng swargi toewan Deventer toewin njonjahipoen ingkang samangké taksih soegeng. Djalaran sakalih-kalihipoen, sanadyan bangsa Walandi, katingal sanget,

bilih temen-temen saé panggalihanipoen, dados boten nama namoeng „étok-étok" kémawon. Pinten-pintenn lelabetan ingkang sampoen dipoen soemerepi ingkatabah menggah toemrapping bangsa koela pijambak. Boek-tinipoen samangké wontenipoen sekolahan-sekolahan Deventer ing poendi-poendi panggénan.

Lah, samangké sinten tijang ingkang sampoen tepang saha sampoen mireng pawartos kawontenanipoen R. Ajoë Adipati ing Mr. Cornelis toemrap tradjang oetawi padamelanipoen dateng kasosialan, temtoe sami lega sarta bingahing manah, déné pandjenenganipoen waoe dipoen aosi sanget lelabetanipoen déning Pamaréntah, boektinipoen kalampahan ngantos dipoen paringi tanda karoermatan bintang. Bintang ingkang dipoen paring-aken waoe tetéla sanès bintang ingkang kesasar, sabab sadaja ingkang sampoen dipoen tindakaken waoe padamelan ingkang sarwa kanti soetji. Tegesipoen boten saking anggèning pados alembana toewin katingaling asmanipoen. Kadosta: anggènipoen taloesoepan dateng ing kampoeng-kampoeng preloe anggelaraken seserepan bab saéning pangoepakaranipoen baji, kasarasaning badan, lan sasaminipoen, ingkang migoenanani sanget toemrap gesang lan panggesanganipoen tijang ing kampoeng-kampoeng. Amila menggah raosing manahipoen ngakatabah lahir batos sami mangajoebagja menggah sih kadarmanipoen Pamaréntah anggènipoen sampoen angèngeti dateng lelabetan oetami sarta soetji, ingkang kaparingaken ing Pandjenenganipoen R. Ajoë Adipati ing Mr. Cornelis waoe. Inggih poenika Redaktie Kadjawèn wadjib boten poeroen kantoen andèrèk bingah saha ngatoeraken widadaning kasoegengan toewin tansah amoemoedji moegi-moegi lelabetanipoen Sang Minoelja waoe saja moerakabana dateng sawewengkon ingrikoe loemèbèripoen dateng ingkatabah.

Mitoeeroet andaran inginggil dados tetéla, bilih tetijang ngriki poenika boten ambédakaken tijang toewin bangsa, poenapa malih bab ageng aliting deradjatipoen. Manawi toemindakipoen kasosialan waoe kanti soetji saèstoe, sampoen temtoe sanadyan boten mawi dipoen pamèr-pamèraken, dangoening dangoe mesti inggih kasoemerepan. Awit sanadyan djaman samangké poenika nama djaman pamèran, éwadéné paribasan „Betjik keritik ala ketara" kadangkala inggih sok saged noemoesi.

Kadjawi R. Ajoë Adipati ing Mr. Cornelis waoe, ing tanah ngriki temtoenipoen inggih wonten malih poetri, inggih bangsa Djawi poenapadéné bangsa Sabrang, ingkang atradjang dateng kasaénan oemoem. Déne doemoeginipoen samangké dèrèng ingaosan déning Nagari, inggih poenika dèrèng dipoen pèngeti ingkang awoedjoed gandjaran bintang, poenika boten kok sabab wonten ing tanah ngriki boten dipoen aosi oetawi dipoen regèni, nanging bokmanawi pantjèn dèrèng dawab mangsanipoen, oetawi anggènipoen tindak kaso-sialan waoe namoeng gelaripoen kéwawon, tegesipoen boten klajan temen-temen kanti soetjining manah.

Saréhning sadéngah kawontenan oetawi tindak tandoek ingkang ngemoe kadjeng mélikaken dateng kaloehoeran poenika boten sepi temtoe kasandang déning kawoela, mila boten kénging boten lélampahanipoen satoenggal-toenggaling tijang waoe badé manggih kawoesanan, sarta woesianipoen inggih warni-warni, wonten ingkang notjogi kados pangadjeng-adjengipoen, sawenèh malih wonten ingkang malah adamel gela, déning mroetjoet ingkang kinadjengaken.

Toemrap ing tanah ngriki warni-warni gelar toewin lampahing pangodi moerih oetaming gesangipoen, nanging menggahing kabatosan wonten ingkang toemindak nista lan asor, oetawi wonten ingkang toemindak oetami sarta soetji.

Sampoen kañah kémawon, wonten satoenggiling panontoen, ingkang swaranipoen kados gelap ngampar, nanging sareng dipoen iming-imingi kamoektèn, ladjeng

tjep tanpa sabawa pinda orong-orong kepidak, bebasanipoen. Poenapa malih sareng saged kelampahan dados loehoer saestoe, o, lah dalah, dateng bangsanipoen moengkoer gangsir, lo, kok samanten oekoeraning kaloehoeranipoen.

Wonten malih, satoenggiling bangsa mantja, bilih noedjoe wonten ing parepatan, wah swaranipoen ngantos angontragaken bantala, éwasamanten sareng swara waoe dipoen lintoni kaloehoeran, kok inggih ladjeng angglèntèr dolanan pijambak, aring boten nangis atje-tjengèran.

Minangka toetoepling obrolan koela poenika, koela tansah angadjeng-adjeng toewoehing pitoeloengan saba tindak ingkang oetami toemrapping raos lahir batin, ngantos kelampahan doemoegi poenapa ingkang kinadjengaken dateng bangsa lan noesanipoen poen

PENTOEL.

KABAR WARNI-WARNI

PEŦIKAN SAKING SERAT-SERAT KABAR SANÈS.

TANAH NGRIKI.

Rara Siti Marijam. Roemijin Kadjawèn sampoen patè martosaken ing bab anggènipoen Rara Siti Marijam angladjengaken pasinaonipoen dateng nagari Walandi. Ing sapoenika sampoen kasembadan loeloes angsal hoofdacte. Kala dinten, Kemis kapengker, Rara Siti

Marijam waoe sampoen wangsoel ngadjawi noempak kapal Dempo. Wiloedjeng boten kirang satoenggal poenapa.

Wangsoelipoen, Rara Siti Marijam waoe temtoe adamel agenging manahipoen bangsa Djawi, saja malih toemrap para wanita.

Dr. énggal. Toewan Marzoeki, roemijin Ind. Arts, loeloes examen Arts ing Leiden.

Satoenggiling bebataèn tanah ngriki. Moegi toewan Dr. énggal waoe samangsa doemoegi ingriki saged, nindakaken pitoeloengan ingkang moerakabi ingakatah.

Lindoe ing Ambon. Kala tanggal 9 woelan poenika ing Ambon wonten lindoe ageng, keraosipoen tansah loemintoe. Ing Talehoe wonten grija ambroek tjatjah 60. Tetijang sami ngili, kasangsaran boten wonten.

Déné tansah wonten - wonten kémawon.

Doenoengipoen Verkeersdepartement. Mitoeroet pawartos, ing bab adeging Verkeersdepartement, badé kawontenaken ing Bandoeng.

Wewahing departement énggal waoe temtoe adamel indaking ar-djanipoen kiña Bandoeng.

Borotan ing pagadéan. Beheerder pagantosan ing Pangkalan Brandan nalika dipoen priksa ing pangageng parimatanipoen arta kirang f 6000.— Dakwa ngakeni, arta telas kanggé main.

Poenika notjogi, panganggènipoen arta gampil, telasipoen gampil, toer inggih anggampilaken papriksan. Hem, toemrapipoen djaman kados makaten, arta samanten poenika inggih boten sekedik.

Badé njatoenggalaken pasesidènan. Wonten pawartos, pasesidènan Prabalingga toewin Malang badé dipoen dadosaken satoenggal.

Pinanggihipoen ing djaman pangiridan, kañah éwah-éwahan ingkang pikantoehipoen sarwa ngengirangi. Poendi ingkang ngirid, inggih poenika ingkang badé toemindak.

Ambékot Bintang Timoer. Pangrèh ageng P. G. H. B. mentas ngrampoengi rembag, međot anggènipoen maos Bintang Timoer, amargi ngewrat pakabaran boten njata bab pandamelipoen grija P. G. H. B. ing Betawi.